

potrebščin ni mogoče opustiti, zboljšati in nerazmernosti zravnati 1.) s tem, da se poprave najpotrebnejša sedanja pridobnina in dohodnina združita v skupno splošno pridobnino (dobitkovino), nje izvedba pa zboljša, da se namreč odstranijo navedeni pogoški cenika in njegove dejanske porabe 2.) da se uvede popolnejša rentnina in 3.) osnuje splošna osebna dohodnina s progresivno stopnico ali lestvico (skalo), katere dohodki naj se porabijo za znižanje sedanjih neposrednih davkov in za prepustke posamnim deželam, država pa si obdrži od vseh davkov le toliko, kolikor so neposredni osebni davki doslej donašali, prištevsji odstotek, za kateri so isti doslej povprek na leto naraščali in bi bilo to tudi za nadalje pričakovati. Ta davek ima postati steber celega našega davčnega sistema ter pri ugodnem razvoji sčasoma nadomestiti neposredne, vsaj realne davke, kateri naj se potem avtonomnim upravam prepuste v pokritje njih stroškov, s čemer bi se končno odpravile doklade ter omogočilo redniše gospodarstvo dežel in občin.

Po nameravanem zakonu dele se osebni davki sledeče:

- 1.) splošna pridobnina;
- 2.) pridobnina od podjetij, ki so obvezana, polagati javne obračune;
- 3.) rentnina;
- 4.) plačnina;
- 5.) občna osebna dohodnina.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Po sekvestraciji povzročenim sodnim stroškom ne pristojajo po §-u 16. zakona z dne 25. julija 1871, št 95. drž. zak. za tirjatev pridobljena zastavna pravica.

V stvari, zadevajoči odkaz izkupil za izvršilno prodana zemljišča X. oglašil je zastavni upnik A. v vrsti odkazane mu, na zemljiščih vknjižene tirjatve tudi take sodne stroške, kateri mu pristojajo iz izvršilne sekvestracije prodanih zemljišč. Prvi sodnik

je te stroške odbil, ker ne zadevajo izvrševanja zastavne pravice iz zastav in torej po §-u 447. obč. drž. zak. in po §-u 16. zemlj. zak. ne uživajo zastavne pravice tirjatve. Višje deželno sodišče ugodilo je rekurzu zastavnega upnika in odkazalo sekvestracijske stroške, ker se vidi tudi izvršilna sekvestracija prodanih zemljišč po §-u 320. o. s. r. kot izvršilo ad corpus, vsled česar se morajo sekvestracijski stroški odkazati iz izkupil.

Na revizijski rekurz zastavnega upnika B. premenilo je najvišje sodišče z odločbo z dne 25. junija 1895, št. 7666 višjesodno rzsodilo in zopet uveljavilo prvosodni odlok iz sledečih uvaževanj:

Po §-u 16. zakona z dne 25. julija 1871, št. 95. drž. zak. pristoja za tirjatev pridobljena zastavna pravica, ako ni posebnih določil, tudi pravnim in izvršilnim stroškom. To je izrecna določba v zakonu, katera izvira iz pojma in iz namena zastavnega prava, upniku zagotoviti za tirjatev plačilo, katera torej izhaja že iz §-a 447. obč. drž. zak. in je torej samo pojasnujočega pomena. Ako navaja § 16. zemlj. zak. poleg pravnih stroškov tudi izvršilne stroške, kateri spadajo v širjem pomenu tudi k onim, in torej razločuje slednje od prvih, je to stvarno razlagati iz tega, da so se pravdni stroški potrosili v namenu, da se tirjatev izplača iz zastave, ko nasprotno ni treba, da bi vsi izvršilni stroški zadevali izvedenje te vrste poplačila, torej onim sodnim stroškom, kateri so se povzročili po drugih prisilnih sredstvih, manjka notranje zveze s hipoteko po plačilu tirjatve iz zemljiške zastave. Sicer razteza se zastavna pravica po §-u 457. obč. drž. zak. tudi na plodove, kateri se še niso ločili ali kateri se še niso pobrali. Iztirjevanje tirjatve iz plodov, ločenih od zastave, pridobiti se pa mora po §-u 320. o. s. r. posebej in obstoji v prisilni oskrbi, sekvestraciji; le-ta ne išče plačilnega vira v vrednosti iz temelja, ampak samo v njegovih plodovih in je torej od izvršila na zastavo samo povsem različna posilna pot, po kateri sme po dvornem dekretu z dne 12. oktobra 1790, št. 63 z. j. z. prošilec za sekvestracijo pravice uveljaviti samo na dohodkih in katera, kakor poudarja dvorni dekret z dne 6. maja 1814, št. 1085. z. j. z. vknjiženih pravic upnikov ne zadeva in ne preminja. — Ta stvarna razlika obeh vrst izvršila se nikakor še ne zjednači po tem, da potrebuje tudi dovoljenje sekvestracije prostovoljnim ali izvršilnim potom pridobljene zastavne pravice do

temelja in da se mora po §-u 20., *lit. b)* zemlj. zak. dovoljena sekvestracija tudi zemljiškoknjižno zaznamovati. Po posebnih določbah, tu občnega sodnega reda, katere je § 20. zemlj. zak. ohranil v veljavnosti, o bistvu sekvestracije, se torej po izvršilu na plodove povzročeni sodnim stroškom še nikakor ne more priznati za tirjatev pridobljene zastavne pravice. Po pravici je torej prvi sodnik odbil odkaz sekvestracijskih stroškov.

Ob enem ukrenilo se je, da se vpiše na čelu navedeni pravni stavek v repertorij izrekov pod št. 160.¹⁾

b) Dražiteljevo pooblastovanje pri javni dražbi.

A. navaja v svoji tožbi:

Dne 9. septembra 1874. l. se je prodalo na javni dražbi zemljišče Petra M. Martin M. šel je k izvršilni dražbi vsled pooblastila, katero mu je dal tožnik A., kupiti zanj zemljišče. V resnici je zemljišče kupil ter se je zapisniku pristavila opomba: Konečno pripomni Martin M., da je kupil zemljišče za svojega sina A. ter da je le-ta pravi zdražitelj.

Dne 1. aprila 1877 pod št. 6914 izdala se je prisojilna listina, glaseča se na ime Martina M. Vzlic temu je pa izročil Martin M. dejansko posest tega zemljišča tožniku A. in je le-ta do tožbe to zemljišče vedno užival. Ko je bil oče, ki je umrl dne 31. aprila 1879. l., ležal na smrtni postelji, je še enkrat izrecno potrdil, da kupljeno zemljišče ne spada v njegovo imetje, pač pa da je zemljišče A-jevo ter da mora tožniku ostati. Sicer pa je tožnik plačal izdaten del kupnine, kar se natančneje navaja. Ostali očetovi dediči pa so izposlovali, da jim je dovolila se naknadna zapuščinska razprava po Martinu M., češ, da se je našlo nekaj njegovega imetja, obstoječega iz ravnokar navedenega zemljišča, ki naj se razdeli mej dediče. Ta razprava se je pred sodnim komisarjem vršila dne 12. junija 1891. l. ter se je sestavil zapisnik, v katerem so zahtevali ostali dediči, da se vračuni zemljišče v zapuščino ter razdeli. Tej nameri opiral se je tožnik. Ker pa toženci vkljub temu ne marajo priznati tožnikovih pravic, prosi le-ta za rabsodbo.

¹⁾ Št. 159. glej v 1. števil. str. 10. l. 1894. Slov. Pravnika.

Pod št. 17221 izdalo je mestno del. okrajno sodišče v Lj. dne 13. avgusta 1894 sledečo razsodbo:

Tožbeni zahtevek: »Toženci France M., Jože M. in Marija S. rojena M. morajo kot dediči po dne 31. avgusta 1879. l. umrlem Martinu M. pripoznati, da je Martin M. dne 9. septembra 1874. l. na javni izvršilni dražbi prodano zemljišče Petra M. vlož. št. 100 kat. obč. J. kupil v imenu tožnikovem in za njega; da iz tega vzroka to zemljišče ne spada v zapuščinsko imetje Martina M., marveč da je last tožnikova; dalje morajo toženci privoliti, da se zamore na podlagi tusodnega prisojila z dne 1. aprila 1877, št. 6914 pri posestvu vlož. št. 100 kat. obč. J. vkujiziti lastninska pravica na ime tožnika in v njegovo korist, sicer bi tako privoljenje nadomestovala razsodba, izdana v tej pravdi; — tudi morajo tožniku vse stroške te pravde v 14. dneh in solidum povrniti, vse pod izvršilom« — se zavrne.

Razlogi:

Tožnik opira svojo zahtevo, naj toženci priznajo, da je lastnik zemljišča vlož. št. 100 kat. občine J., ter naj dajo vknjižbeno dovolitev, na trditev, da je zemljišče kupil na javni dražbi in sicer po pooblaščenju, svojem očetu Martinu M. V tem oziru navaja prvič, da je bil svojega očeta Martina M. izrecno pooblastil, naj pri izvršilni dražbi zemljišča lastnega Petru M., odrejeni pri mest. del. okrajnem sodišči v Ljubljani na dan 9. septembra 1874. l., to zemljišče kupi zanj in da je oče to pooblastilo sprejel ter obljubil, da bo zemljišče zanj kupil, ter drugič, da je oče Martin M. ravnaoč se po danem mu pooblastilu, kakor to kaže dražbeni zapisnik z dne 9. septembra 1894, št. 17429, v resnici kupil zemljišče v imenu tožnika in zanj. Da so te navedbe resnične, bil bi tožbeni zahtevek vtemeljen. A iz navedenega dražbenega zapisnika izhaja, da je Martin M. pri zadevni dražbi dne 9. septembra 1874. l. položivši predpisani vadij, ponujal do zneska 635 gld., ne da bi bil črhnil besedice o kaki pooblastitvi. Ker se v postavnem roku ni več ponudilo, pritrknilo se je zemljišče za najvišjo ponudbo 635 gld. Martinu M.; koncem zapisnika pa se nahaja odstavek: »konečno opomni Martin M., da je kupil zemljišče za svojega sina A. in da je torej le-ta zmatrati kot zdražitelj«. Naj se je navedena pooblastilna pogodba sklenila mej tožnikom in njegovim očetom Martinom M. ali ne, vsekako dražbeni zapisnik dokazuje, da Martin M. pri dražbi

ni postopal kot pooblaščenec tožnikov. Pri izvršilni dražbi sklepa se kupna pogodba s sodelovanjem sodišča med izvršencem in zastavnimi upniki kot prodajalci in ponudnikom kot kupcem. Po §-u 16. reda za javne dražbe z dne 15. julija 1786, št. 565. zb. j. z. se s pritrkom potrdi skleneni kup. Najkasneje torej v hipu pritrka sklenena je kupna pogodba in so ustanovljeni pogodniki. V le-tem slučaju nastopal je Martin M. pri dražbi kot ponudnik, ker se ni izjavil kot pooblaščenec, v lastnem imenu; kot največ ponudečemu pritrknilo se je izklicano zemljišče njemu in za svojo osebo priznal se je kupcem. Tega dejstva njegova še le pozneje storjena, preje navedena izjava, katero se more takisto zmatrati kot izraz med njim in sinom obstoječega pooblastilnega razmerja, kakor kot izraz namena, sinu A. nakloniti kupljeno zemljišče, ni mogla kar prenarediti. Da bi se vsled kupa ustanovljene pravice in dolžnosti ustvarile za pooblastitelja, moral bi se pooblaščenec po zmislu §-a 1017. obč. drž. zak. pri sklepanji pogodbe in ne še le po nje sklepu, torej pri ponudbi in ne še le po pritrku razodeti za pooblaščenca in se gledé na važnost dražbenega čina, in ker mora po zmislu §-a 2. cesarske naredbe z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak. sodišče pooblastila onih oseb, ki ne postopajo v lastnem imenu, pretresovati, izkazati s pismenim in po zmislu §a 1008. obč. drž. zak. s posebnim pooblastilom. Ker pa tega ni storil, postal je vpravičen in zavezan iz kupa zgolj on sam, in po pravici bilo je izdati vsled njegove prošnje prisojilno pismo z dne 1. aprila 1877, št. 6914 glaseče se na njegovo ime. Ker izvaja tožnik svojo lastninsko pravico do zadevnega zemljišča določno le iz okolščine, da je taisto kupil po svojem pooblaščenju Martinu M. na izvršilni dražbi dne 9. septembra 1874. l., kar pa, kakor ravnokar dokazano, ni resnično, so brezvplivna njegova nadaljna navajanja, da mu je oče zemljišče takoj v posest in uživanje izročil ter pri raznih prilikah se izjavil, da je posestvo tožnikovo, in da je tožnik znaten del dražbene kupnine iz svojega plačal, katere okolščine naj bi kot indicije podpirale vrjetnosti trditve, da je oče v njegovem imenu in zanj kupil zemljišče. Takisto so pa tudi popolnoma brezvplivne nadaljne okoliščine, da se namreč v zapuščinski inventar po dne 31. avgusta 1879. l. zamrlem očetu Martinu M., kateri se je napravil z vednostjo tožencev, ni sprejelo zadevno zemljišče, da se je pri naknadni zapuščinski razpravi, tičoč se tega zemljišča vsled za-

pisnika z dne 6. decembra 1886, št. 23933 pridružila toženka Marija Š. prošnji tožnikov, naj se opusti naknadna zapuščinska razprava, in da je sodišče z odlokom z dne 16. decembra 1886, št. 23933, rešujočim ta zapisnik, spoznalo, da se zahtevana naknadna zapuščinska razprava nima vršiti, ker ni nikakor dognano, da spada zemljišče v zapuščino Martina M., kateri odlok se je tožencem vročil in postal pravokrepen, iz katerih okoliščin skuša zgraditi tožnik prizna nje tožencev, da se je zadevno zemljišče res v njegovem imenu in zanj kupilo. Z jedne strani navedene okolščine nimajo za dokaz po priznanju v zmislu prepisov obč. sod. reda potrebnih svojstev, z druge strani pa se sploh po zmislu §-a 107. o. s. r. morajo dokazati le faktične okolščine, ne morejo se pa reševati priznanjem pravna vprašanja, v le-tem slučaju vprašanje, se je li vedel Martin M. pri dražbi dne 9. septembra 1894. l. na tak način, da ga je bilo po zmislu obč. drž. zakonika zmatrati pooblaščenec tožnika. Ker je torej dokazano, da si tožnik na oni način, katerega jedino trdi, ni pridobil lastninske pravice do zadevnega zemljišča, bilo je tožbeni zahtevek odbiti.

Tožnikovo apelacijo zavrglo je višje deželno sodišče v Gradci z rzsodbo z dne 14. novembra 1894, št. 10137.

Razlogi:

V bistvu potrjuje se rzsodba prvega sodnika iz njenih razlogov, prikladnih stvari in zakonitim določbam. Tožnik se sklicuje posebno na ustno pooblastilno pogodbo, skleneno mej njim in Martinom M., po kateri je poslednji zdražil prepirno posestvo bajé za tožnika. Toda ne gledé na okolnost, da bi v hiši svojega očeta skupno z drugo rodbino živeči sin brez imetja težko pooblastil očeta za nakup zemljišča, da je torej ta trditev prav malo verojetna treba je še nadalje uvaževati, da se je pri dražbi pritrknilo le Martinu M. v prid, da se ta pred tem pritrkom ni objavil pooblaščenec tožnikovim, da eksekucijsko sodišče tudi pozneje ni nikdar sprejelo ponudbe Martina M. kot tajnega pooblaščenca tožnikovega, da je temveč zmatralo Martina M. tudi pozneje zdražiteljem ter da je tudi istemu izdalo prisojilno listino, glasečo se na njegovo ime. Če bi pa tudi bila obstojala taka pooblastilna pogodba mej Martinom M. in njegovim sinom A., bil bi slednji napram tožencem kot pravnim naslednikom Martina M. le obligatorično vpravičen

v zmyslu §-a 1009. obč. drž. zak. in bi zamogel od tožencev le zahtevati, da prepuste vse koristi izvirajoče iz pogodbe, t. j. da mu preskrbe last prepirnega zemljišča. Tožnik pa zahteva, da naj dediči Martina M. kar priznajo, da je tožnik lastnik tega zemljišča in razun tega še vpravičen vpisati se temeljem prisojila z dne 1. aprila 1877, št. 6714 kot lastnik. Ta zahtevok je pa vsekako neumesten, ker toženci niso legitimovani do priznanja stvarnega prava tožnikovega do stvari.

Na izvanredno revizijo tožnikovo potrdilo je najvišje sodišče razsodbi nižjih instanc z odločbo z dne 6. februarija 1895, št. 1417.

Razlogi:

Tožnik zahteva v tožbi, da so toženci kot dediči Martina M. dolžni: *a)* priznati, da je kupil Martin M. na javni dražbi dne 9. septembra 1874. l. prodano zemljišče vl. št. 100 kat. obč. J. v tožnikovem imenu in za njega, *b)* priznati, da je le-to zemljišče tožnikova lastnina in konečno *c)* dopustiti, da se vpiše pri le-tem zemljišči temeljem prisojila z dne 1. aprila 1877, št. 6914 lastninska pravica tožniku v prid. Ako se je pa ta tožbeni zahtevok po enolikih rozsodbah nižjih instanc zavrnil, ne more se v tem videti v nobenem oziru očitvidne krivice. Ad *a)* Izvršilna dražba zemljišča je po sodniku posilno izvršena prodaja zemljišča eksekuta. Ta prodaja konča se po pritrku največ nudečemu. Tretje javne dražbe navedenega zemljišča dne 9. septembra 1874. l. vdeležil se je glasom zapisnika Martin M. in sicer v svojem imenu kot kupovalec in ker se njegova ponudba ni podražila, pritrknilo se mu je po preteku zakonitega roka to zemljišče v last. Martin M. opomnil je sicer koncem dražbenega zapisnika, da je kupil to zemljišče za svojega sina, današnjega tožnika, in da je zmatrati torej le-ta kot zdražitelj, toda sodišče te ponudbe ni odobrilo in Martin M. se je zadovoljil s tem, ker se je vdeležil poznejše razprave za zglasitev in vgotavljevanje pravic do izkupila v svojem imenu in je konečno sub pr. 20. marca 1877, št. 6914 prosil, da se mu prisodi kupljeno zemljišče, ker je izvršil dražbene pogoje, kar se je tudi zgodilo z listino z dne 1. aprila 1877, št. 6914. Zavrnitev zahtevka pod *a)* strinja se torej s spisi. Ad *b)* Ker je bil po navedenem Martin M. oni, kateri je zdražil zemljišče na dražbi, in tožnik niti sam ne navaja, da je sklenil pozneje s svojim očetom Martinom M. kako pogodbo radi pre-

pustitve zemljišča njemu, tožniku, manjka mu veljavnega naslova za vtemeljitev lastninske pravice in, ker se naravno na pridobitev lasti po priposestovanji ne more sklicevati, vtemeljena je zavrnitev zahtevka pod *b*) v zakonu. Ad *c*) Ker se je prisodila z listino z dne 1. aprila 1877, št. 6914 lastnina navedenega zemljišča Martinu M., bi se temeljem te listine, če bi tudi toženci privolili, vpis lastninske pravice pri tem zemljišču tožniku v prid ne mogel izvršiti, temveč trebalo bi po §-u 26. zemlj. zak. tudi listine, katera bi dokazovala veljaven pravni naslov za prenos zemljišča od Martina M. na tožnika. Take listine pa tožnik ni doprinesel. Vtemeljena je torej v zakonu tudi zavrnitev te točke. Ker se pa ničnost niti ni navajala, niti se je ni uradno našlo, manjka pogojev po dv. dekr. z dne 15. februarija 1833, št. 2593 za dopustitev izvanrednega pravnega sredstva in se je morala torej zavrniti izvanredna revizija tožnikova.

Dr. S.

c) Kdor poseduje pravico, da suši bilje jesenskih pridelkov na tujem svetu, ne poseduje še pravice, da suši istotam seno.

Med hišama tožnika Andreja K. in toženke Jožefe P. se nahaja mal trikoten, s travo obraščen svet, ki ne rodi drugo nego dolgoleten prepir med imenovanimi strankama.

Za m. del. okrajno sodišče v Ljubljani je s konečnim odlokom z dne 1. marca 1895, št. 3593 spoznalo, da je toženka dolžna priznati, da je tožnik v zadnji dejanski posesti rečenega sveta in da je ona motila tožnika v dejanski posesti, ker je na tem prostoru sušila dne 30. junija 1894. l. seno.

Razlogi.

Tožnik je dokazal po svojih pričah, da je prepirni svet do zadnjega časa na vsak mogoč način rabil, ga trebil, po njem kosil, na njem sušil in ga tudi razkopaval. Toženka je nasproti temu dokazovala po pričah Urši K. in Mariji C., da je sušila že prejšnji čas bilje od koruze i. p. na prepirnem svetu in sta to prič za leto 1893. potrdili. Pripomnili sta tudi, da se je vnel radi tega dejanja med spornima strankama prepir. Ne more se pa zmatrati tak posamezen slučaj, ki je bil vrhu tega s preprirom združen, veljavnim za pridobitev kake posestne pravice in je zato tožbi ugoditi.

Višje deželno sodišče v Gradci je premenilo z naredbom z dne 10. aprila 1895, št. 3840 popolnoma prvosodni konečni odlok in je zavrnilo tožbeni zahtevlek.

Razlogi:

Toženka je doprinesla popolen dokaz za to, da se nahaja v zadnji dejanski posesti pravice gledé sušenja poljskih pridelkov na prepirnem svetu. Prvi sodnik je sicer menenja, da ovira prepir, s kojim so bila posestna dejanja toženke združena v pridobitev posesti pravice; ne sme se pa temu nazoru pritrčiti. Že tožnikova soproga je morala pripoznati, da je sušila toženka pred 5 leti na spornem terênu bilje in pred 3 leti koruzno listje. Pripomni pač, da je v prvem slučaju prosila toženka tožnika dovoljenja, ne more se pa slednja okolnost upoštevati, ker ni vgovarjal tožnik prekaristične rabe. Nadalje sta potrdili nesumni priči Urša K. in Marija C., da je sušila toženka leta 1893. o treh raznih prilikah bilje, koruzno listje in slamo na spornem trikotu. Konečno priča tudi Valentin P. o sušenji bilja pred 4 leti. Dokazala je torej toženka celo vrsto posestnih dejanj. Prepir, o kojem govorita priči Urša K. in Marija C., kaže le tem bolj, da gre za izvrševanje posestne pravice, posebno, ko izpovesta obe priči, da je ostalo bilje na spornem svetu še dva dni po prepiru (§ 313. obč. drž. zak.). Ne more se torej reči, da bi bila motila toženka z dejanjem, navedenem v tožbi, tožnika v zadnji dejanski posesti spornega sveta, ko je vendar le opetovala pravico, kojo je posedovala že leta 1893.

Najvišje sodišče ugodilo je revizijskemu rekurzu tožnika in je z naredbom z dne 10. julija 1895, št. 6649 uvedlo prvosodno rzsodbo v zopetno veljavo.

Razlogi:

Tožnik je dokazal, da se nahaja v zadnji dejanski posesti prepirnega sveta. Če je prav tudi toženka dokazala, da je v zadnjih letih opetovano sušila na istem svetu bilje in listje, ni smeti prezeti, da je le izprosila tako pravico pred 5 leti od tožnika in da ni zamogla zadobiti z izvršitvijo dovoljenja nikake posestne pravice, to tem manj ne, ker ni dokazano, da ji je bilo dano to dovoljenje zgolj za takratni slučaj. Da bi pa posedovala pravico sušenja sena na prepirnem svetu, ni toženka kar nič dokazala. Pomisliti je tudi, da spada izvrševanje tega poljedelskega dejanja v čas, v

kojem utegne taisto oškodovati kulturo prepirnega sveta in ne more se torej pripoznati toženki intendirana posestna pravica niti takrat ne, če bi bila prav dokazala posest pravice sušenja bilja in listja, ker se izvršuje slednje dejanje šele v poznejši letni dobi. Trebalo je torej spoznati po zmislu prvosodnega konečnega odloka.

— oe —

d) Kateri pravni značaj imajo pravice do rodbinske rakeve ?

Z rabsodbo z dne 8. decembra 1804, št. 9538 je rabsodilo deželno sodišče v Ljubljani tako-le:

1.) Toženki Marija S. in Valentina D. morata pripoznati, da spada rakev oziroma pravica do rakeve, ki se nahaja na pokopališču sv. Krištofa v Ljubljani in je zaznamovana z napisom »počivališče rodbine D.« v zapuščino rajnkega, dne 5. maja 1891. l. v Tržiču zamrlega Andreja D. in da se uvrsti pri dodatni zapuščinski obravnavi ta predmet v inventuro; 2.) daljni tožbeni zahtevak pa: »da morata toženki pripoznati, da je tožnik Josip D. vsled dediščine poravnave z dne 20. julija 1892. l. prevzel vso zapuščino pokojnikovo, t. j. nepremično in premično, kakor je stala in ležala na dan smrti pokojnikove, torej tudi imenovano rakev oziroma pravico do rakeve t. j. pravico izključno razpolagati s to rakvijo v okviru administrativnih določeb pri sv. Krištofu in da se naj ta predmet dodatno tožniku prisodi« — se zavrne.

Razlogi:

V prvi vrsti je omeniti, da zahteva tožnik po zahtevku, preciziranem v repliki, rakev omenjeno v tožbi, to je pravico razpolagati izključno s to rakvijo v okviru administrativnih določeb pri sv. Krištofu, da morata dalje toženki pripoznati, da spada rakev, oziroma ta pravica do rakeve z napisom »počivališče rodbine D.« v zapuščino rajnkega Andreja D., da je prevzel tožnik vso zapuščino, torej tudi to rakev vsled dediščine poravnave z dne 20. julija 1892. l., da morata toženki dopustiti, da se ta predmet uvrsti v inventuro in prisodi dodatno tožniku. Toženka Valentina D., kateri se je tožba redno vročila, ni dala na tožbo odgovora in ker ni razvidno iz pravnih spisov, da se bi bila podvrgla tožbenemu zahtevku in ker tudi ne omeji tožnik gledé nje prvotnega zahtevka, je drugotoženko zmatrati sporazumljeno s toženko Marijo S., ka-

tera je na tožbo odgovarjala. Sodba se mora torej ozirati tudi na drugotoženko (dek. sod. dv. z dne 4. septembra 1801, št. 535. z. j. z.). Na tožbeno zahtevanje, na katero odgovarja le prvotoženka, zanika se vse razun tega, da je prevzel tožnik glasom poravnave vso premično in nepremično zapuščino rajnika Andreja D., vendar le kolikor se je to imetje popisalo, tožnik pa izvaja svojo pravico do prepirne rakve samo iz navedene dediščine poravnave in se opira na le-te besede nahajajoče se v poravnavi »vso zapuščino, kakor je stala in ležala na dan smrti pokojnikove«, torej tudi imenovano rakev oziroma pravico do rakve. Zoper tožbeno zahtevanje vgovarja toženka najprvo, da sodišče ni pristojno za razsojo tega prašanja, ker je rakev, oziroma pravica do nje res extra commercium, ker se ne da pridobiti lastninska pravica do takih predmetov in bi imelo k večjemu o tem razsojevati cerkveno oziroma politično oblastvo. Ta vgovor toženke pa ni vtemeljen, ker tukaj gre za prašanje civilnega prava namreč za to, komu pripadajo one pravice, katere je pridobil rajnik Andrej D. do prepirne rakve s tem, da je kupil ali pridobil prostor na pokopališču sv. Krištofa od dotične administrativne komisije tega pokopališča (stolnega župnega urada pri sv. Nikolaju v Ljubljani), s pravico, si na tem prostoru rakev postaviti, ter da je ondot rakev sezidal. To so civilnopravne pravice, ker se jih je posluževal rajnik sam, kar še toženka Marija S. ne vgovarja in ker se tudi obe stranki trudita, v te pravice kot dediča Andreja D. nasledovati in jih za naprej uživati in si jih ohraniti. So li to lastninske, ali servitutne ali drugačne pravice je za prašanje, o katerem se naj sodi brez pomena, ter tudi ni soditi v tem slučaju o tem. Te pravice predočujejo denarno vrednost, so bile torej del imetja Andreja D. in je niso izgubile po njegovi smrti, marveč so po §-u 531. obč. drž. zak. sestavina njegove zapuščine. Brez dvombe je imel Andrej D. pravico, rakev prodati ali podariti še za živih dnij komu drugemu, kar se mnogokrat pripeti, torej ni stvar, ki je pro metu izvzeta. Da bi pa bila to lastnost po njegovi smrti izgubila, se ne da po nobenem zakonu trditi. Če je pa rakev del njegove zapuščine, se mora uvrstiti po §-u 97. ces. pat. dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak. v inventar po Andreju D. Sodišča so torej pristojna soditi o tem in se je moralo tožbi ugoditi gledé zahtevanja, da spada rakev v zapuščino in da jo je uvrstiti v zapuščinski inventar. Daljni tožbeni zahtevki pa, da je tožnik po

dediščini poravnavi z dne 20. julija 1892. l. tudi prevzel to rakev in da se mu jo dodatno prisodi, pa ni vpravičen in se je moral zavrniti. Tožnik se opira na omenjeno dediščino poravnavo rekoč, da je po njej prevzel vso zapuščino pokojnikovo t. j. premično in nepremično, kakor je stala in ležala na dan smrti pokojnikove, torej tudi imenovano rakev, oziroma pravico do rakve, to je izključno razpolagati s to rakvijo. Dediščine poravnave ne zanikuje sicer nobeden ali izvajanje pravice do rakve iz nje ni vpravičeno. Če se tudi glasi ta poravnava, da prevzame tožnik vso zapuščino pokojnikovo t. j. nepremično in premično, kakor je stala in ležala na dan smrti pokojnikove, se more to le razumeti po celi vsebini zapisnika z dne 20. julija 1892. l., v katerem je ta poravnava zapisana in iz katerega se more posneti, da ta poravnava ni nič drugega, nego razdelitev zapuščine v zmislu §-ov 165. do 168. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak., v kateri je čista zapuščina na podlagi inventara izračunjena, po doštetvi predujma toženke Marije S. dognano, koliko znaša zapuščinski del vsacega dediča v denarjih in temeljem tega se je sporazumno ukrenilo, kako naj se vsaki dedič za izračunjeni del odpravi. Jasno je torej, da se ta poravnava ne more razširiti na druge dele zapuščine, kakor so se popisali v inventaru. Če je pa tožnik pri sklenitvi te poravnave imel tudi rakev v mislih, ne da bi bil to omenil, mu ne more to ničesar pomagati, kajti to bi bilo nepošteno slepljenje drugih vdeležencev pogodbe, iz katerega se po §-u 869. obč. drž. zak. ne more nobene pravice izvajati. Rakev rajnika Andreja D. torej ni bila predmet poravnave z dne 20. julija 1892. l. Ta rakev je novo imetje, o katerem se mora vršiti po §-u 179. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854. l. dodatno zapuščinska razprava ter ukreniti gledé nje po vseh dedičih sporazumno, komu naj se prisodi.

Višje deželno sodišče v G. zavrnilo je ves tožbeni zahtevek z razsodbo z dne 27. marca 1895, št. 2198.

Razlogi:

Oziraje se na tožbeni zahtevek, ima se v prvi vrsti razsoditi, da spada prepirna rakev, oziroma pravica do nje v zapuščino rajnega Andreja D., med tem ko se druga vsebina dotiče prašanja ima se li imenovana sestavina zapuščine zapuščinsko-oblastno prisoditi. Razsoditi o tem, katere reči se imajo uvrstiti v zapuščinsko

premoženje in komu naj se prisodi zapuščina ali en del zapuščine, ima očitvidno le sodišče in je torej od toženk uporabljeni vgovor nepristojnosti nevtemeljen in se je morala dotična ničnostna pritožba zavriniti. Kar se predmeta samega tiče, je v sled jednoglasnih izpovedeb strank nedvomno, da je Andrej D. leta 1881. plačal za v tožbi imenovani prostor na pokopališču in za dovoljenje si tam postaviti rodbinsko rakev dotične pristojbine stolnemu župnijskemu uradu pri sv. Nikolaju v Lj., kateri oskrbuje tudi administracijo na pokopališču in da je Andrej D. rakev tudi sezidal. Da bi bil le-ta s tem pridobil lastninsko pravico do rakve, še tožnik sam ni trdil, vendar je ta poudarjal, da je bil zapustnik vsled pogodbe vpravičen, s tem prostorom pokopališča in s tukaj postavljeno rakvijo v okviru administrativnih določeb pri sv. Krištofu izključno razpolagati. Temu vendar nasprotuje okolnost, da je Andrej D. z napisom »počivališče rodbine D.« nedvomno pokazal, da se naj poraba dotične pravice tudi raztegne na ude njegove rodbine, vsled česar se le-ti po §-u 849. obč. drž. zak. nahajajo v skupnosti, katera se ima tolmačiti po načelih 16. poglavja obč. drž. zak. Torej so pridobili vsi člani rodbine na njihovo osebo omejeno pravico, da porabijo od oskrbnitva pokopališča odkazani kos zemljišča kot grobnico in za to pripravne namene, kakor običajno. Po smrti Andreja D. kot deležnika je njemu samemu pristojeca pravica do rakve, ker se samo ozira na osebne razmere, v zmislu §-a 1448. obč. drž. zak. ugasnila in torej ni sestavina njegove zapuščine ter se po §-ih 531. in 918. obč. drž. zak. ne more prenesti na njegove dediče. Po tem takem gre tukaj za pravico, katere si otroci Andreja D. vendar ne kot sodno pripoznani dediči, ampak le na podlagi namena, katerega je zapustnik nedvoumno označil in kateri se razvidi tudi iz plačilnega potrdila, lahko svojijo. Ne gledé na te pravne razmere pa služi pokopališče kot del cerkvenega imetja izključno namenom bogočastja in dokler je to, se ne dajo posamezni njegovi deli, kateri se od posameznih vsled pogodbe z administracijo pokopališča kot prostor za pokopavanje mrličev porabljajo, temu namenu odtegniti, kamo li komu v last prepustiti ter so ravno tako, kakor na njih postavljene rakve občnemu prometu izključeni in se torej rakve ne morejo zmatrati kot prosto dedinsko premoženje. Vsled tega nima prvi del tožbenega zahtevka zakonite podlage in se je moral s preuredbo, prvosodne razzsodbe tudi zavriniti,

med tem ko se v ostalem prva sodba potrdi zaradi tega, ker je pogoj zahtevanega dodatnega prisojila, da se rakev oziroma pravica do nje pripozna kot sestavina zapustnikovega imetja.

Na redno, oziroma izvanredno revizijo tožnikovo potrdilo je najvišje sodišče z rzsodbo z dne 26. junija 1895, št. 7768 višjesodni izrek.

Razlogi:

Pokopališče sv. Krištofa v Lj. spada, kakor se to razvidi iz spisov, k imetju tamkajšnje stolne župnije sv. Nikolaja in je torej po kanonskem pravu kot *res sacra res extra commercium*. Vsled tega tudi po našem državljskem pravu v zmislu §-ov 356. in 311. drž. zak. ni niti v celoti, niti v svojih delih predmet pravnega prometa. Lastnina do njega se, dokler ima svojstvo kot *res sacra*, po privatni osebi sploh ne more pridobiti, torej tudi ne po poti, določenem po §ih 418. in 419. obč. drž. zak. S tem, da je sezidal Andrej D rakev na omenjenem pokopališču, si ni pridobil lastnine do grobnice, ampak, kakor se razvidi iz potrdila župnega urada in kakor priznava tožnik sam, jedino le pravico, pokopališče rabiti na ta način, da sezida na njem rodbinsko rakev. Ne more se torej govoriti o tem, da spada lastnina do te rakve k zapuščini Andreja D. in je samo razmotrivati, je-li in v koliko more po njem pridobljena porabna pravica tvoriti sestavino njegove zapuščine. V tem oziru opomniti je, da Andrej D. ni pridobil porabne pravice samo za se, ampak tudi na korist vseh udov svoje rodovine, kakor to brezdvomno izhaja iz omenjenega potrdila in iz napisa nad rakvijo in česar tudi tožnik ne zanikuje. S pogodbo, katero je sklenil Andrej D. s stolno župnijo, ni pridobil samo le-ta, ampak pridobili so tudi njegovi rodbinski udi napram promitentu t. j. stolni župniji pravico do rabe pokopališča s pomočjo tam sezidane rakve in je ravno le-ta pravda neovržni dokaz, da so tožnik, kakor toženke sprejeli na korist rodbinskim udom dano obljubo. Ta pravica, katera samostojno pristoja rodbinskim udom, ni bila nikdar sestavina imovine Andreja D., torej tudi ne more biti sestavina njegove zapuščine. Iz pogodbe Andreja D. pristoječa pravica dovršena je po njegovem pokopu v predmetni rakvi, njegova zahtevna pravica je torej ugasnila in torej ni objekta, kateri bi se moral všteti v zapuščino. Iz teh razmotrivanj razvidi se, da se je moral tožbeni za-

htevek zavrnuti kot povsem nevtemeljen ter se je, kazaje na vtemeljene razloge, katere sta navedli nižji instanci gledé pristojnosti sodišč za razsojo te pravde, morala zavrnuti izvanredna revizija, ker manjkajo pogoji dvornega dekreta z dne 15. februarija 1833, št. 2593. z. j. z., kakor tudi redna revizija.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnoga društva u Zagrebu prinaša v br. 8. za mesec avgust konec razpave: Sirotinska povjerenstva u gradovima. Napisao dr. F. J. Spevec. — Poleg tega prinaša ta številka nadaljevanje razprave: Poštansko pravo u zemljah krune ugarske, napisao dr. Stjepan Radits in prevod naredbe našega justičnega ministerstva z dne 15. maja 1895 o privatnem in obiteljskem življenju obtoženca in svedoka pred sodiščem od dra J. Šilovića. Tudi se nahajajo v tej številki kakor običajno slučaji iz državlanskega in kazenskega prava in iz upravne prakse in odločba kr. finančnega upravnega sodišča.

John Hopkins University Studies in historical and political science. Herbert B. Adams Editor. 10. - 13. Series. Baltimore, the Johns Hopkins Press. 1892—1895.

Univerza John Hopkins v Baltimoru izdaja pod tu navedenim naslovom velezanimive razprave zgodovinske, državno-politične in gospodarske vsebine. Akoravno se razprave bavijo v prvi vrsti z odnošaji v Ameriki, ozirajo se vendar tudi na druge države. Posebno zanimive so razprave, katere se bavijo z odnošaji med državo in crkvijo in z razvojem verskih sekt in crkvenih razmer. V navedenih serijah nahajajo se pa tudi razprave, katere se bavijo z narodnim gospodarstvom in z državnim gospodarstvom. Vse razprave so jako temeljite in posebne vrednosti, ker je v njih navedena obilica virov, citatov in literature. Posebne zanimivosti so pa radi tega, ker spoznamo iz njih ameriške razmere, katere se od naših, čeravno se jim vidijo jako podobne, vendar temeljito razlikujejo, in ker se naše razmere obravnavajo z ameriškega stališča. Posebno ne bode smel teh razprav nihče prezirati, kdor se hoče baviti z državno-pravnimi in upravopravnimi vprašanji.

Oesterreichisches Rechtslexicon Praktisches Handwörterbuch des öffentlichen und privaten Rechtes der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder. Herausgegeben und redigirt von Dr. Friedrich Duschenes, Dr. Wenzel R. v. Belský, Advokaten in Prag und Carl Baretta, Landes-ausschussrath in Prag. Prag 1894. Höfer & Kloucek. I. Band, Abdeckereigewerbe-Congrua. 808 str.

V 5. številki lanskega letnika naznanili smo že ob jednom z drugim delom „Oesterreichisches Staatswörterbuch“ pravniški slovar, na katerega